

SILNIEJSZE SPOŁECZNOŚCI, PROSPERUJĄCE REGIONY

ROLA SPOŁECZNOŚCI ENERGETYCZNYCH W
KRAJOWYCH I REGIONALNYCH PLANACH
PARTNERSTWA

INFORMACJA

RESCOOP.EU

Friends of
the Earth
Europe

Spółeczności energetyczne mają silny wpływ społeczny i terytorialny i powinny stanowić podstawę krajowych i regionalnych planów partnerstwa

Przekształcona dyrektywa 2018/2001 (dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii II, czyli REDII) oraz przekształcona dyrektywa 2019/944 (dyrektywa w sprawie wewnętrznego rynku energii elektrycznej, czyli IEMD) ustanowiły społeczności energii odnawialnej i obywatelskie społeczności energetyczne jako dwie definicje prawne obejmujące społeczności energetyczne (EC) i nadały im prawa do uczestnictwa w rynku energii. Działania te zostały następnie rozszerzone w ramach pakietu FitFor55, obejmującego renowację, ogrzewanie i chłodzenie oraz łagodzenie ubóstwa energetycznego.

Dzięki EC obywatele, wraz z małymi przedsiębiorstwami i władzami lokalnymi, mogą wspólnie tworzyć lokalne projekty dotyczące energii odnawialnej, wspierając integracyjną transformację energetyczną na poziomie lokalnym

+ 8,000

liczba EC w Europie, zgodnie z pomiarami projektu ESPON TANDEM, najbardziej kompleksowego projektu mapowania dotychczas.

1,100€/rok

kwota, jaką gospodarstwo domowe w UE może zaoszczędzić, uczestnicząc w społeczności energetycznej.

10%/rok

średnie zmniejszenie zużycia energii dzięki zmianom zachowań wynikającym ze wzrostu świadomości energetycznej.

74%

wspólnot energetycznych ma cele społeczne – często związane z walką z ubóstwem energetycznym

45%

zapotrzebowania UE na energię może zostać **pokryte przez wspólnoty energetyczne do 2050 r.**

Bezpieczeństwo dostaw

różni dostawcy energii w ramach wspólnot energetycznych byli w stanie **ograniczyć lub utrzymać ceny poniżej poziomu rynkowego w całym okresie kryzysu energetycznego** dzięki możliwości zaspokojenia pełnych potrzeb swoich członków poprzez wykorzystanie własnych odnawialnych źródeł energii. W połączeniu z magazynowaniem i elastycznością **wspólnoty energetyczne mogą budować lokalną odporność i bezpieczeństwo dostaw.**

W jaki sposób wspólnoty energetyczne mogą przyczynić się do realizacji celów krajowych i regionalnych planów partnerstwa

W lipcu 2025 r. Komisja Europejska opublikowała projekt rozporządzenia ustanawiającego nowy, nadrzędny „Europejski Fundusz na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, rolnictwa i obszarów wiejskich, rybołówstwa i gospodarki morskiej, dobrobytu i bezpieczeństwa”. Obecnie każde państwo członkowskie ma opracować swój „krajowy i regionalny plan partnerstwa”(KRPP).

Cele KRPP	Związek ze społecznościami energetycznymi
 „zmniejszenie regionalnych dysproporcji w Unii i zacofania regionów najmniej uprzywilejowanych”	Kapitał wygenerowany przez wspólnoty energetyczne pozostaje w regionie: • Społeczne projekty energetyczne generują od <u>dwóch</u> do <u>ośmiu</u> razy więcej korzyści dla lokalnych gospodarek w porównaniu z projektami prywatnymi. • 1 euro dotacji publicznej dla wspólnot energetycznych generuje 50 euro korzyści ekonomicznych dla danego obszaru. Każde euro z funduszy publicznych zainwestowane w projekt wspólnoty energetycznej przyciąga 40–60 euro kapitału prywatnego. Ogółem wspólnoty energetyczne mogą zmobilizować do <u>176 mld euro</u> na transformację energetyczną do 2030 r. EC tworzą lokalne miejsca pracy i możliwości gospodarcze, gwarantując prawo do pozostania na miejscu.
 „wspieranie wysokiej jakości zatrudnienia, edukacji i umiejętności oraz włączenia społecznego”	EC w całej UE przyczyniają się do powstania 4800 pełnoetatowych miejsc pracy. (Ekstrapolacja na podstawie projektu LIFE ENERCOM Facility). EC mogą być inkubatorami zielonych i cyfrowych umiejętności, ponieważ: • Zapoznają członków z cyfrowym i elastycznym sprzętem (np. reagowanie na zapotrzebowanie, magazynowanie energii w bateriach, sieci energetyczne) • edukują członków w zakresie zrozumienia rachunków za energię, praw konsumentów oraz aktywnego udziału w transformacji energetycznej • podnoszą kwalifikacje obywateli w zakresie takich tematów, jak renowacja budynków mieszkalnych

W jaki sposób wspólnoty energetyczne mogą przyczynić się do realizacji celów krajowych i regionalnych planów partnerstwa - *cont'd*

Cele KRPP	Związek ze społecznościami energetycznymi
 „wspierają wdrażanie WPR”	Jak podkreśla <u>Centrum Doradcze Komisji ds. Wiejskich Społeczności Energetycznych</u>, EC mogą: • Zdywersyfikować dochody rolników (np. poprzez sprzedaż pozostałości biomasy na cele energetyczne) i zmniejszyć ich koszty operacyjne (np. poprzez agrowoltaikę) • Stwarzać możliwości na obszarach wiejskich, zwłaszcza dla młodych ludzi, wzmacniając spójność społeczną
 „chronić i wzmacniać demokrację w Unii oraz stać na straży wartości unijnych”	EC są szkołami demokracji, ponieważ ich model zarządzania zaznajamia obywateli z partycypacyjnymi procesami decyzyjnymi. Mogą one również ułatwiać nawiązywanie silnych relacji roboczych między obywatelami a władzami lokalnymi. Popierając równy udział, EC łagodzą różnice związane z wiekiem, płcią, pochodzeniem społecznym itp. Co najważniejsze, poprzez bezpośredni udział <u>EC sprzyjają społecznej akceptacji dla odnawialnych źródeł energii</u>. • W całej Europie <u>61% ankietowanych</u> stwierdziło, że prawdopodobnie przystąpiłoby do spółdzielni energetycznej. • W Wielkiej Brytanii <u>62% społeczeństwa</u> poparłoby projekt dotyczący energii odnawialnej należący do społeczności lokalnej w ich okolicy, w porównaniu z 40% poparciem dla projektu prywatnego.

Poniżej znajduje się przegląd artykułów projektu rozporządzenia, które mają znaczenie dla spółdzielni energetycznych

ARTYKUŁ 6

Partnerstwo i wielopoziomowe zarządzanie

spółdzielnie energetyczne powinny być uwzględnione w procesie opracowywania krajowego planu odnawialnych źródeł energii (KRPP). W szczególności krajowe koalicje spółdzielni energetycznych powinny również uczestniczyć w komitetach monitorujących, które zostaną powołane w celu nadzorowania realizacji planu.

Państwa członkowskie muszą wykazać zgodność między swoim KRPP a krajowymi planami energetyczno-klimatycznymi (NECP),

które zawierają już szczegółowe informacje na temat środków wsparcia dla EC.

- W tym sensie państwa członkowskie mogą **wykorzystać EC jako narzędzia spójności społecznej, szczególnie w regionach słabiej rozwiniętych, przechodzących transformację i najbardziej oddalonych**. Umożliwić władzom lokalnym realizację projektów, wspólnie z obywatelami, w zakresie ogrzewania z wykorzystaniem energii odnawialnej, współdzielenia energii elektrycznej, wspólnej mobilności elektrycznej i renowacji budynków mieszkalnych.
- Wskaźnik 191 rozporządzenia w sprawie wyników wyraźnie wymienia EC o współczynniku klimatycznym wynoszącym 100% i współczynniku społecznym wynoszącym 40%. Oznacza to, że takie inwestycje **mogą być zaliczane do 14% środków przeznaczonych na cele społeczne i 43% środków przeznaczonych na cele klimatyczne** w KRPP.

Państwa członkowskie muszą uwzględnić zalecenia dla poszczególnych krajów zawarte w europejskim semestrze

Komisja konsekwentnie zaleca państwom UE przyjęcie **środków wspierających EC.**

ARTYKUŁ 26

W sprawie wdrażania instrumentu UE.

Instrument UE ma na celu wspieranie działań transgranicznych o wartości dodanej na poziomie Unii. Kwalifikowalne działania będą obejmowały „działania LIFE”. **Instrument UE powinien zatem wspierać EC w opracowywaniu wspólnych, innowacyjnych usług obejmujących różne państwa członkowskie** (np. internetowe punkty kompleksowej obsługi lub narzędzia maksymalizujące zużycie energii na własne potrzeby).

Poniżej znajduje się przegląd artykułów projektu rozporządzenia, które mają znaczenie dla spółdzielni energetycznych - *cont'd*

ARTYKUŁY 35 I 76

Wspólna polityka rolna i rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Od agrowoltaiki po biopellety – **EC mogą pomóc rolnikom w dywersyfikacji dochodów, promowaniu działań na rzecz klimatu i budowaniu spójności społecznej.** Powinny one być wspierane jako integralne narzędzie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, szczególnie na obszarach wiejskich.

ARTYKUŁY 74 I 75

Inicjatywy współpracy terytorialnej i lokalnej oraz zintegrowany rozwój terytorialny i miejski

Wspólnoty energetyczne mogą być kluczowym narzędziem rozwoju terytorialnego w każdym regionie, zgodnie z celem strategii UE w zakresie energii słonecznej, który zakłada utworzenie jednej wspólnoty energetycznej na każdą gminę liczącą ponad 10 000 mieszkańców. Władze lokalne mogą nawiązać współpracę z organizacjami ekspertów ds. energii społecznościowej i uruchomić punkty kompleksowej obsługi, aby pomóc obywatelom w przejściu na energię odnawialną poprzez oddolne, lokalne podejście.

ARTYKUŁY 80 I 82

Fundusz Klimatu Społecznego i synergia z Funduszem Modernizacji.

Obecnie w Europie realizowanych jest **ponad 650 projektów ogrzewania i chłodzenia prowadzonych przez społeczności lokalne, które zapewniają stabilną i czystą energię ciepłą ponad 1,9 mln obywateli UE.** Fundusz Klimatu Społecznego i Fundusz Modernizacji powinny traktować priorytetowo takie projekty, a także remonty domów, które je wspierają.

PRZEGLĄD POLSKIEGO SEKTORA ENERGETYKI LOKALNEJ

642

społeczności energetyczne, w tym

627 spółdzielni energetycznych

3 obywatelskie społeczności energetyczne

12 klastrów energetycznych

359,13327 MWe

**energii wytwarzanej przez
spółdzielnie energetyczne**

1,516 członków

w 627 spółdzielniach zmobilizowanie kapitału
obywatelskiego o łącznej wartości ponad

+24 milion €

(podmioty i osoby fizyczne)

Ruch „More Than Energy” Polish Green Network obejmuje 160 podmiotów członkowskich (spółdzielnie energetyczne, samorządy lokalne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego).

Obniżki cen

Infrastruktura

- **6403 punkty przyłączeniowe**
- **2545 instalacji**
- **4 magazyny energii**
- **11 turbin wiatrowych** (z czego 80% należy do spółdzielni przedsiębiorców)
- **3 biogazownie** (wszystkie należą do spółdzielni energetycznych samorządów lokalnych).

Rachunki członków spółdzielni energetycznej są obniżone mniej więcej o połowę (członkowie płacą 30–50% ceny w porównaniu z innymi obywatelami/podmiotami) i są zwolnieni z wielu opłat zawartych w rachunku za energię (opłata dystrybucyjna, opłata za energię odnawialną, opłata za kogenerację, opłata za energię elektryczną i opłata za jakość).

Praca na obszarach wiejskich

„Społeczność energetyczna Hrubieszowska pozwala owcom paść się pod swoimi panelami fotowoltaicznymi.

Stacja dystrybucji warzyw AMAZIS jest zasilana przez spółdzielnię energetyczną. Niższe koszty operacyjne pozwalają AMAZIS oferować rolnikom lepsze ceny warzyw.

Ubóstwo energetyczne

12% gospodarstw domowych w Polsce cierpi z powodu ubóstwa energetycznego. Pomimo swojego dużego potencjału, rola społeczności energetycznych w rozwiązywaniu tego problemu nie została w pełni wykorzystana. **Fundusz Klimatu Społecznego zainwestuje 300 mln PLN w 80 gminnych społecznościach energetycznych**, a skorzysta na tym 400 gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym (5 na każdą społeczność).